

Drogredenen

Taal en communicatie – taal in context, bovenbouw vo

Betekenisnetwerk: overtuigingskracht, manipuleren, ruis, miscommunicatie, argumentatiestructuur

‘In de middeleeuwen was het ook al warm...’

Vandaag kijken de leerlingen naar een debat in de Tweede Kamer over klimaatverandering. Eerder hebben ze geleerd wat drogredenen zijn, nu gaan ze proberen om deze te herkennen in de praktijk. Leraar Antoine haalt de voorkennis nog even op. ‘In een discussie staat een verschil van mening centraal. Deelnemers hebben normaliter als doel om het verschil van mening samen op te lossen. Wanneer dit bemoeilijkt of zelfs verhinderd wordt, kan er sprake zijn van een drogredenering. In dat geval wordt een discussieregel overtreden. Discussieregels zijn bijvoorbeeld de verdedigingsplichtregel en de relevantieregel. Het is bij drogredenen echter lang niet altijd meteen duidelijk dat er een discussieregel overtreden is: daarin schuilt juist het verraderlijke ervan’.

Na deze toelichting inventariseren de leerlingen in groepjes welke drogredenen in het debat aan bod zijn gekomen: beroep op autoriteit, beroep op traditie of het verleden, persoonlijke aanval, cirkelredenering, verschuiven van de bewijslast, de ander woorden in de mond leggen, jij ook-argument, onjuist oorzakelijk verband en het voorkomen van een afwijkende mening.

Het debat gaat over de stelling dat er maatregelen moeten worden genomen, om de ernstige gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan. Tegenstanders gebruiken verschillende drogredenen, bijvoorbeeld: *In de Middeleeuwen was het ook al warmer, dus waar hebben we het eigenlijk over?* Daarmee zeg je: vroeger was het ook al zo, alsof het dezelfde situatie is en er daardoor geen probleem is. Een ander argument is dat we met klimaatmaatregelen de economie vernielen. Ook dat is een drogreden volgens de leerlingen. ‘Het is retorisch sterk, vindt Joshua, maar de redenering klopt niet. Hoezo vernielen we de economie? Klimaatmaatregelen hebben gevolgen voor de economie, dat wel. Je zult de economie moeten veranderen, dat is waar, maar daarmee vernielen we haar toch niet?’ ‘Dit is een onjuist oorzakelijk verband’, vult Antoine aan.

Een andere politicus ‘dreigt’ dat mensen door klimaatmaatregelen meer moeten gaan betalen: voor een warmtepomp, het isoleren van een huis, et cetera. Daarmee zinspeelt hij alleen op de negatieve gevolgen van iets. ‘Ook dit is retorisch sterk en ook heel populistisch’, zegt Jasper. ‘Niemand wil graag meer gaan betalen. We noemen dit ook wel de ‘drogreden van de stok’ vertelt Antoine. Dezelfde populistische politicus verwijt een collega-politica dat zij ook een bijdrage levert aan de klimaatverandering en dat zij daarom niks mag zeggen: ‘jij eet ook vlees en dat is ook slecht voor het klimaat’. Maar daarmee is de verandering uiteraard niet ontkend. ‘Oja’ zegt Samira, ‘dat is de ‘jij-ook-drogredenering.’ Zo bespreken de leerlingen verschillende drogredeneringen uit het klimaatdebat. Tim besluit met de drogreden ‘hellend vlak’, in het Engels de ‘slippery slope’: ‘Als het echt zo erg is, dan mogen we alleen nog in een hutje wonen in de middle of nowhere en op slakken en gras kauwen’.

Voorbeelden ontleend aan [Gedragsverandering duurt nu eenmaal lang - HUMAN](#)

Bron: Jantien Dhont, projectmedewerker taal, afdeling primair onderwijs SLO

Drogreden: een redenering die niet correct is, maar wel aannemelijk lijkt (schijnreden). www.wikipedia.org